

De Letse lynxzaak – wanneer succesvolle instandhouding faalt op bureaucratie

Gezonde populaties, weinig conflicten: het Letse lynxbeheer heeft decennialang succesvolle resultaten opgeleverd op basis van duidelijke instandhoudingsacties en goed gereguleerde jachtquota. De recente acties van Brussel zullen dit succesvolle systeem ongetwijfeld schaden, waardoor de conflicten toenemen.

De Europese Commissie (EC) heeft een formele inbreukprocedure ingeleid tegen Letland met betrekking tot het succesvolle beheer van de Euraziatische lynx (*Lynx lynx*), wat veel belanghebbenden verraste ([link](#)). Volgens de EC kan een strikt beschermde soort niet in dezelfde categorie vallen als een bejaagbare soort en roept Letland daarom op om zijn nationale wetgeving te wijzigen.

Door middel van een goedgekeurd nationaal actieplan is de Letse lynxpopulatie gezond en in een “gunstige staat van instandhouding” gebleven. Dit is niet alleen belangrijk voor Letland, maar ook voor het behoud van de Baltische lynxpopulatie in het algemeen [\[1\]](#). Het actieplan van Letland bevat belangrijke aanbevelingen voor een beperkte regulering door de jacht, die indien nodig onmiddellijk kan worden verminderd. Dit plan is zeer succesvol geweest en werd zelfs door de EC aanbevolen als een ‘best practice’-voorbeeld in haar vorige [Guidance-document over strikte bescherming](#) (zie tabel 1).

2007

Voorbeeld: Lets Lynx-beheerplan

Het plan is opgesteld door nationale experts en bevestigd in opdracht van de minister van Milieu en Regionale Ontwikkeling in 2002.

Het plan vormt de basis voor een langetermijnstrategie voor de instandhouding en het beheer van de lynx in Letland, met inbegrip van een strikt beperkte oogst van de populatie door te jagen. Het gaat uit van een langetermijnvisie, waarbij de lynx in Letland momenteel de beste verspreidingsstatus heeft in de afgelopen 150 jaar en wordt beschouwd als een gunstige staat van instandhouding.

Beperkte en strikt gecontroleerde vangst door jagers wordt beschouwd als een positief effect op de bevolking en op de publieke perceptie. De praktijk is dus volledig in overeenstemming met artikel 16, lid 1, onder e), van de habitatrichtlijn.

2022

Natuur: Commissie verzoekt LETLAND zijn regels inzake soortenbescherming te verbeteren

De Commissie roept Letland ([INFR\(2021\)2260](#)) op om zijn nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de habitatrichtlijn ([92/43/EEG](#)), met name wat betreft de bescherming van de lynx. Artikel 12, lid 1, van de habitatrichtlijn verplicht de lidstaten om een ☐ strikte beschermingsregeling vast te stellen voor de genoemde diersoorten, waaronder de lynxsoorten. Afwijkingen van het strikte beschermingssysteem zijn mogelijk, mits aan precieze voorwaarden wordt voldaan. Ondanks een rapport uit 2020 van de nationale rekenkamer van Letland waarin werd aanbevolen om de nationale wetgeving in overeenstemming te brengen met de habitatrichtlijn, is de Commissie van mening dat dit nog steeds niet het geval is. De Commissie besloot daarom een ☐ aanmaningsbrief te sturen. Letland heeft nu twee maanden de tijd om te reageren en de door de Commissie vastgestelde tekortkomingen aan te pakken. Bij gebrek aan een bevredigend antwoord kan de Commissie besluiten een met redenen omkleed advies uit te brengen.

Tabel 1: Terwijl in 2007 het Letse beheersplan voor de lynx werd gebruikt als best practice-voorbeeld in de EC-richtsnoeren voor strikte bescherming (links), bevindt het zich nu in het middelpunt van een inbreukprocedure (rechts).

Letland gedwongen om nationaal beleid te wijzigen

Onder druk van de EC heeft de Letse regering in december 2021 geen jachtvergunningen afgegeven om de door de EC aan de orde gestelde formele kwestie op te lossen. Meer recentelijk heeft de Letse regering de lynx uit de jachtregels verwijderd en onder de strikt beschermde soortenregelgeving geplaatst. Belanghebbenden op het platteland maken zich nu grote zorgen over het behoud van de lynxpopulatie in Letland. Voorheen werd de soort zeer gewaardeerd door jagers, die actief waren in het bewaken en verminderen van conflicten.

Roep om flexibiliteit in EU-beleid voor grote carnivoren

De EC pakt het beheer van grote carnivoren in Europa strenger aan. Dit heeft tot grote bezorgdheid geleid bij Europa's grootste belanghebbenden op het platteland ([link](#)), met het argument dat dit niet in het langetermijnbelang is van de mensen en het behoud van grote carnivoren in Europa. De benadering van de EC ten aanzien van Letland druist ook in tegen eerdere verzoeken van lidstaten, die om meer flexibiliteit hebben gevraagd bij de uitvoering van de Habitatrichtlijn ([link](#)):

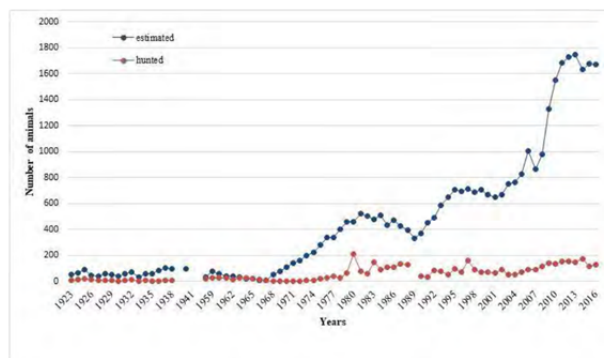
"Zonder de instandhoudingsdoelstellingen en -eisen die zijn vastgelegd in de natuurrichtlijnen in gevaar te brengen, ERKENT dat de flexibiliteit van implementatiebenaderingen die rekening houden met specifieke nationale omstandigheden, bijdraagt aan de vermindering en geleidelijke eliminatie van onnodige conflicten en problemen tussen natuurbescherming en sociaaleconomische activiteiten, evenals aan om de praktische uitdagingen aan te gaan die voortvloeien uit de toepassing van de bijlagen bij de richtlijnen (punt 6, [link](#))."

Impasse voor de lynx?

"We bevinden ons in een impasse en helaas zal de Letse lynx de enige verliezer zijn", zei FACE-voorzitter **Torbjörn Larsson**, die zijn teleurstelling uitsprak over de Europese Commissie: *"Het is frustrerend om te zien hoe de Europese Commissie Letland oproept om te veranderen zijn succesvolle beheersplan, dat actief wordt ondersteund door de belanghebbenden op het platteland en instandhoudingsresultaten oplevert in een tijd waarin Europa er jammerlijk niet in slaagt de biodiversiteit te behouden".*

Linda Dombrovská, van de Letse Jagersvereniging, heeft namens de jachtgemeenschap grote zorgen geuit:

"Gedurende vele jaren heeft ons actieplan voor lynxen met succes de lynxpopulaties vergroot en gezorgd voor een hoge acceptatie ervan, vrijwel zonder conflicten. Door regelmatige controle-inspanningen en financiële bijdragen van jagers is de lynx het meest onderzochte zoogdier in Letland. Nu, met één ongerechtvaardigde beslissing is dat alles geëlimineerd. De acceptatie zal afnemen, en het aantal conflicten zal toenemen, wat slecht nieuws is voor de lynx". De toenemende aantallen lynxen in Letland (zie figuur 2) met weinig conflicten bewijzen dat het Letse lynxactieplan een van de meest succesvolle beheersystemen voor grote carnivoren in Europa was. Het toont duidelijk aan dat een beheersaanpak die wordt ondersteund door de belangrijkste belanghebbenden (inclusief enige regulering door de jacht in het geval van Letland) instandhoudingsdoelstellingen ondersteunt. FACE roept daarom beleidsmakers in Brussel en Letland op om ervoor te zorgen dat het succesvolle behoud van de lynx zegeviert en niet faalt op bureaucratie – in

het belang van de lynx.

Figuur 1: Populatieontwikkeling van lynxen in Letland – inclusief de oogstnelheid (bron: Action Plan for Euraziatische lynx (Lynx lynx) Conservation and Management)

Status van de lynx in Letland

Met ongeveer 1600 individuen is de populatiestatus van de lynx in Letland momenteel de gunstigste van de afgelopen 100 jaar (zie figuur 1). Het vertoont toenemende populatietrends en verspreidingsgebied, terwijl het leefgebied, de toekomstperspectieven en de algehele staat van instandhouding gunstig zijn. Toen er een legale en goed gereguleerde oogst was, waren de conflicten tussen de lynx en plattelandsactoren zoals boeren en jagers laag. Tegelijkertijd was de sociale acceptatie van de lynx groot en werd het actieplan dat de jacht toestond door het grootste deel van de jagende en niet-jagende gemeenschap goedgekeurd.

Wanneer strikte soortenbescherming misgaat

Er zijn veel voorbeelden in Europa waar de strikte bescherming van soorten onverwachte of zelfs nadelige effecten had. Zo bedroeg in Kroatië, voordat in 1998 de strikte bescherming van de lynx werd ingevoerd, het percentage illegale moorden 5%. Van 1999 tot 2013 steeg het illegaal doden tot 60% van de lynxsterfte ([12](#)). In tegenstelling tot de jacht kan illegaal doden niet worden gecontroleerd en gereguleerd en heeft het daarom ernstige gevolgen voor de natuurlijke dynamiek van populatiereproductie, verspreiding, het welzijn van dieren en kan het leiden tot het uitsterven van lokale populaties.

[\[1\]](#) Ozoliņš, J., Bagrade, G., Ornicāns, A., Žunna, A., Klaar, G., Stepanova, A., ... & Howlett, SJ (2017). Actieplan voor Euraziatische Lynx Instandhouding en beheer van lynxen 2018-2028. LSFRI Zilver, Kamerspelen, 1-78.

[\[2\]](#) Sindić, M.; Gomerčić, T.; Kusak, J.; Slijepčević, V.; Huber, .; Frković, A. Sterfte in de Euraziatische lynxpopulatie in Kroatië in de loop van 40 jaar. Mam. Biol. 2016, 81, 290-294